

AIKA: Keskiviikko 24.1.2024 klo 10.03-12.08

PAIKKA: Kokouskeskus Tampella. kh. Valimo, Kelloportinkatu 1 B

Osallistujat:

jäsenet:

Kummola Kalervo, pj.

Kouhia Raimo, 1. vpj.

Kolehmainen Toni, 2. vpj

Helimo Matti

Jussila Anne-Mari

Nyman Anne

Pispala Kristiina

Raevaara Aarne

~~Repo Sirpa~~

Rokosa Inna

Salmi Pekka

Viljanen Jussi

Österberg Pauliina

varajäsenet:

~~Järvenpää Elina~~

~~Mari Orell~~

~~Leppänen Aki~~

~~Järvisalo Vilma~~

~~Markkanen Jouni~~

~~Tuominen Jari~~

~~Salo Tanja~~

~~Kaleva Lassi~~

~~Virkkunen Katri~~

~~Liimola Anne~~

~~Porttikivi Ilkka~~

~~Koppanen Matti~~

~~Päivänen Maria~~

Muut osallistujat:

Nurminen Päivi

Pohjonen Juhani

Yli-Rajala Juha

Lehrbäck Minna

seutujohtaja, esittelijä, TKS

seutusihteerit, sihteerit, TKS

kuntajohtajakokouksen pj., Tampere

seutuassistentti/tiedottaja, TKS

Kutsuttu kokoukseen:

Nordling Merja

Touru Tapani

Kuusela Kaisu

hyvinvointipäällikkö, TKS, 6-7 §

liikennejärjestelmäpäällikkö, TKS, 8-9 §

seutusuunnittelupäällikkö, TKS 9 §

Kalervo Kummola
puheenjohtaja

Juhani Pohjonen
sihteerit

Pöytäkirjan tarkastus

Paikka ja aika Tampereen kaupunkiseudun kuntayhtymä ____/____2023

Pöytäkirja on tarkastettu ja hyväksytty.

Inna Rokosa

Pöytäkirja yleisesti nähtävänä

Paikka ja aika Tampereen kaupunkiseudun kuntayhtymän toimisto

____/____2023

Todistaa

Juhani Pohjonen

Käsiteltävät asiat:

1 § KOKOUKSEN AVAUS	4
2 § KOKOUKSEN LAILLISUUS JA PÄÄTÖSVALTAISUUS	4
3 § PÖYTÄKIRJANTARKASTAJAN VALINTA	5
4 § TYÖJÄRJESTYKSEN HYVÄKSYMINEN	6
5 § TIEDOKSI ANNETTAVAT ASIAT	7
6 § LUKIOKOULUTUKSEN TILANNEKUVAN VALMISTELUN KÄYNNISTYS	8
7 § KUNTIEN HYVINVOINTIJOHTAMISEN TILANNEKATSAUS	10
8 § LVM:N RAIDEREFORMIHANKE	14
9 § MAL5 (2024-2027) -SOPIMUSNEUVOTTELUT, TILANNEKATSAUS	18
10 § RAKENNESUUNNITELMAEHDOTUKSEN 20240 + HYVÄKSYMINEN KUNNISSA	21
11 § SEUTUJOHTAJAN PÄÄTÖSPÖYTÄKIRJAT	22
12 § SEURAAVAT KOKOUKSET	23
13 § MUUT ASIAT	23
14 § KOKOUKSEN PÄÄTTÄMINEN	23

1 § KOKOUKSEN AVAUS

Puheenjohtaja Kummola avasi kokouksen klo 10.03.

2 § KOKOUKSEN LAILLISUUS JA PÄÄTÖSVALTAISUUS

Päätösehdotus.	Seutuhallitus 24.1.2024 Puheenjohtaja Kummola: Todetaan kokous laillisesti koolle kutsutuksi. Todetaan kokous päätösvaltaiseksi.
Päätös.	Päätösehdotus hyväksyttiin.
Perustelut:	<p>Kokouskutsun antaa puheenjohtaja tai hänen estyneenä ollessaan varapuheenjohtaja.</p> <p>Kokouskutsussa on ilmoitettava kokouksen aika ja paikka sekä käsiteltävät asiat. Kokouskutsu on lähetettävä viimeistään 7 päivää ennen kokousta. Esityslista lähetetään mahdollisuuksien mukaan kokouskutsun yhteydessä. Kokouskutsu lähetetään toimielimen päättämällä tavalla jäsenille, henkilökohtaisille varajäsenille ja muille, joilla on läsnäolo-oikeus tai -velvollisuus ko. kokouksessa.</p> <p>Seutuhallitus ja muut toimielimet ovat päätösvaltaisia, kun enemmän kuin puolet jäsenistä on läsnä.</p> <p>Kokouksen esityslista on toimitettu sähköisesti 17.1.2024.</p>
Tiedoksi.	
Lisätietoja.	seutusihteeri Juhani Pohjonen puh. 040 587 8557, etunimi.sukunimi@tamperenseutu.fi

3 § PÖYTÄKIRJANTARKASTAJAN VALINTA

	Seutuhallitus 24.1.2024
Päätösehdotus.	Puheenjohtaja Kummola: Pöytäkirjan tarkastusvuorossa on Inna Rokosa. Pöytäkirja tarkastetaan ja allekirjoitetaan sähköisessä allekirjoitusjärjestelmässä.
Päätös.	Päätösehdotus hyväksyttiin.
Perustelut:	<p>Pöytäkirjan laatii puheenjohtajan johdolla pöytäkirjanpitäjä. Pöytäkirjan allekirjoittaa puheenjohtaja ja varmentaa pöytäkirjanpitäjä. Pöytäkirja tarkastetaan toimielimen päättämällä tavalla.</p> <p>Pöytäkirja pidetään nähtävänä yleisessä tietoverkossa.</p> <p>Pöytäkirjantarkastaja on valittu aakkosjärjestyksessä seutuhallituksen varsinaisten jäsenten joukosta.</p> <p>Kuntayhtymällä on käytössä sähköinen, vahvaan tunnistukseen perustuvan allekirjoituspalvelu, jolla pöytäkirjat tarkastetaan ja allekirjoitetaan.</p>
Tiedoksi.	
Lisätietoja.	seutusihteeri Juhani Pohjonen puh. 040 587 8557, etunimi.sukunimi@tampereenseutu.fi

4 § TYÖJÄRJESTYKSEN HYVÄKSYMINEN

Esityslista on toimitettu sähköisesti 17.1.2024.

Päätösehdotus.

Seutuhallitus 24.1.2024

Puheenjohtaja Kummola:

Hyväksytään esityslista kokouksen työjärjestykseksi.

Päätös.

Päätösehdotus hyväksyttiin.

5 § TIEDOKSI ANNETTAVAT ASIAT

Seutuhallituksen edellisen kokouksen 19.12.2023 toimeenpano

ASIA	TOIMEENPANO
Liikenteen palvelut ja teknologiat -selvitys	Loppuraportin viimeistely LJ-työryhmässä saadun ohjauksen mukaisesti.
Katsaus vuoden 2023 seututöihin	

- Anna Kummila aloittaa asuntopäällikkönä 1.3.2024
- Kuntajohtajakokouksen muistiot 15.12.2023 ja 12.1.2024.
- Väestötiedot 12/2023 ilmestyvät 25.1.2024. Toimitetaan SH:n jäsenille.

Päätösehdotus. Seutuhallitus **24.1.2024**
Seutujohtaja Nurminen:

Seutuhallitus päättää

merkitä asiat tiedoksi.

Päätös. Päätösehdotus hyväksyttiin.

Tiedoksi.

Lisätietoja.

seutusihteeri Juhani Pohjonen
puh. 040 587 8557, etunimi.sukunimi@tamperenseutu.fi

6 § LUKIOKOULUTUKSEN TILANNEKUVAN VALMISTELUN KÄYNNISTYS

Seutuhallitus 24.1.2024
Päätösehdotus: Seutujohtaja Nurminen:

Seutuhallitus päättää

käynnistää lukiokoulutuksen tilannekuvan päivitystyön.

Päätös. Päätösehdotus hyväksyttiin.

Liitteet:

Käsittelyvaiheet: SIPA 8.6.2023, KJK 1.12.2023

Perustelut: Hyvinvointipäällikkö Nordling:

Tampereen kaupunkiseudulla lukioyhteistyötä viitoittavat strategisella tasolla seutustrategia ja operatiivisemmalla tasolla lukiopalvelujen tiekartta. Strategian mukaan muun muassa ”Kaupunkiseudulla panostetaan lapsiystävällisyyteen sekä kasvatus-, koulutus- ja elinvoimatehtäviin. Palvelujen yhteen toimivuutta ja digitaalisuutta lisätään seudullisesti. Monikulttuurisuus tulee jatkossa enemmän arkeemme. Työpaikat, koulut ja tapahtumat kansainvälistyvät. Kunnat lisäävät yhdessä palvelujen monikielisyyttä ja auttavat vieraskielisten kotoututumista.”

Kuntayhtymän toiminnalliseksi tavoitteeksi on 2024 hyväksytty lukio- koulutuksen tilannekuvan päivitys ja lukiokoulutuksen laatukriteereiden laadinta. Lukiokoulutuksen seudullista tilannekuvaa on tarkasteltu edellisen kerran vuosina 2015 ja 2019. Seudullinen lukiokoulutuksen alatyöryhmä on esittänyt sivistyspalvelutyöryhmälle lukion tilannekuvan päivittämistä.

Perusteena tilannekuvan päivitykselle ovat useat valtakunnalliset koulutusuudistukset kuten laajennettu oppivelvollisuus 2021, lukion opetus- suunnitelmaudistus 2021 ja opiskeluhuollon palvelujen siirtyminen hyvinvointialueelle 2023. Lisäksi toimintaympäristössä on tapahtunut muutoksia kuten väestön ennakoitua voimakkaampi kasvu ja maahanmuutto. Lukiopalvelujen tiekartassa on puolestaan esitetty lukiokoulutuksen tasalaatuisuutta palvelevien laatukriteerien laadintaa.

Tilannekuvan päivityksen yhteydessä on lähtökohtana hyvä tarkastella vuonna 2019 määriteltyjen toimenpidesuosituksen toteutumista. Suositukset koskivat mm. lukiopaikkojen määrää, seutuvertailuja, opiskelijoiden hyvinvointia, seudullista yhteiskehittämistä, työelämä- ja korkeakouluyhteyksiä, kansainvälisyyttä sekä lukio- ja ammattikoulutuksen yhteistyötä.

Päivitystyössä tarkasteltavia asiat voidaan ryhmitellä seudullisesti merkittäviin sekä painokkaammin suoraan lukio-opetusta palvelevia operatiivisempiin näkökulmiin.

Seudullisesti merkittävät:

- Väestökehitys ja toisen asteen ikäryhmien kehitys
- Lukioverkko ja lukiokoulutukseen hakeutuminen kaupunkiseudulla
- Hallitusohjelman kirjaukset lukiokoulutuksen rahoituksesta
- Laajentuneen oppivelvollisuuden toteutuminen
- Englanninkielinen lukiokoulutuksen tarjonta
- Lukioiden laatukriteerit

Lukio-opetuksen tarpeet:

- Lukion opetussuunnitelmauudistus 2021
- Tutkintoon valmistava koulutus
- Verkko-opetus
- Kaksoistutkinto ja yhteistyö ammatillisen koulutuksen kanssa
- Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyö
- Opiskeluhuollon palvelujen saatavuus
- Lukion ja perusopetuksen yhteistyö

Tilannekuvan päivitys tehdään palveluhankintana. Tavoitteena on, että työ saataisiin valmiiksi kesään 2024 mennessä. Tilannekuvatyössä tulee huomioida opiskelijoiden ja henkilöstön osallisuus.

Hyvinvointipäällikkö Merja Nordling on kutsuttu kokoukseen.

7 § KUNTIEN HYVINVOINTIJOHTAMISEN TILANNEKATSAUS

Päätösehdotus:	<p>Seutuhallitus 24.1.2024</p> <p>Seutujohtaja Nurminen:</p> <p>Seutuhallitus päättää</p> <p>merkitä kuntien hyvinvointijohtamisen tilannekatsauksen tiedoksi ja</p> <p>että kuntayhtymä organisoi kaupunkiseudun kuntien hyte-työtä tukevan yhteistyön seuraavasti:</p> <p>yhteistyöllä tuetaan kuntien omaa hyte-työtä ja erityisesti hytejohtamisen tasoa,</p> <p>yhteistyömallina on kaupunkiseudun kuntien hyte-johdon verkosto ja sen teematapaamiset muutaman kerran vuodessa ja</p> <p>tavoitteena on kuntien oman hyte-työn kehittäminen toisilta oppien ja edelläkävijöitä benchmarkaten sekä verkostoituminen ja vaikuttaminen kansallisella tasolla. Yhteistyöllä voidaan tukea myös hyten tietojohdamista.</p>
Päätös.	Päätösehdotus hyväksyttiin.
Liitteet:	Yhteenvedo hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työstä jäsenkunnissa / syksy 2023
Käsittelyvaiheet:	KJK 12.1.
Perustelut:	<p>Hyvinvointipäällikkö Nordling:</p> <p>Kunnan uuden rooli ja hyvinvointialueuudistuksen myötä kuntien oma hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työ on korostunut. Kuntien tulee mm. nimetä terveyden- ja hyvinvoinnin edistämisen vastuutaho, seurata asukkaiden elinoloja, hyvinvointia ja terveyttä, asettaa hyvinvointityölle strategiset tavoitteet ja toimenpiteet, valmistella valtuustokausittain hyvinvointikertomus- ja suunnitelma, arvioida päätösten vaikutuksia asukkaiden hyvinvointiin ja terveyteen sekä edistää järjestöjen toimintaedellytyksiä. Hyvinvointia edistäviä toimia tehdään kunnan kaikilla sektoreilla. Kuntien hyvinvointityön keskeisenä yhteistyökumppanina on hyvinvointialue, jonka kanssa kuntien tulee tehdä yhteistyötä.</p> <p>Hyvinvointipäällikkö kartoitti Tampereen kaupunkiseudun kuntien hyvinvointityön tilannetta syksyllä 2023 kuntakerroksella, johon osallistuivat kuntien hyvinvointityöstä vastaavat henkilöt sekä hyvinvointikoordinaattorit. Tavoitteena oli kuvata 1. miltä kuntien oma hyvinvoin-</p>

tityö näyttää 2. miten yhteistyö hyvinvointialueen kanssa toimii ja 3. millaista tukea kunnat toivovat seutuyhteistyöltä.

Kuntakierroksen kooste on käsitelty kuntien hyvinvointityön ammattilaisten, seudullisen sivistyspalvelutyöryhmän ja kuntajohtajakokouksen toimesta.

Koosteessa kuntien keskeisemmäksi **vahvuudeksi** nousi se, että suurimmassa osassa kuntia niiden omalla hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työllä on suora ja vaikuttava yhteys kuntien ylimpään johtoon. Suurimmassa osassa kuntia hyte-työhön osallistuivat kaikki kuntien toimialat sekä monialaisia yhteistyötahoja. Usea kunta kertoi oman hyte-työnsä vaikuttavan kunnan talousarviovalmisteluun sekä erilaisiin politiikkaohjelmiin. Suurin osa kunnista oli tyytyväisiä oman kuntansa hyte-työn rakenteisiin ja resursointiin. Myös asukasosallisuuden merkitystä korostettiin. Kunnissa tunnistettiin hyvin oman hyvinvointisuunnitelman rooli, joka yhdistää kuntastrategian ja alueellisen hyvinvointisuunnitelman tavoitteet toimivaksi kokonaisuudeksi.

Heikkouksien osalta nousi esiin kuntalaisille suunnattujen hyvinvointia ja terveyttä edistävien palvelujen notkahtaminen ja yhteistyön nykytila hyvinvointialueen suuntaan. Hyvinvointialueyhteistyön koettiin olevan aiempaa henkilöriippuvaisempaa, työnjako koettiin epäselväksi ja erityisesti kahdensuuntaisen dialogin kuntien ja hyvinvointialueen välillä koettiin puuttuvan. Kuntien hyvinvointiammatilaiset kokivat, että hyvinvointialueen palvelutason notkahdus tuottaa kunnille painetta "varjo-soten" palvelujen tuottamiseen. Hyvinvointialueen koettiin tuottavan kunnille lisätehtäviä ilman yhteistä sopimista, koordinoimattomasti ja ilman kokonaisuuden johtamista. Hyvinvointialueen prosessien näyttäytyivät kuntiin päin byrokraattisilta ja tasapäistäviltä. Kunnissa koettiin, ettei hyvinvointialueen tiedolla johtaminen toteudu, vaan päätökset perustuivat tasapäistäviin laskelmiin.

Kuntien oman hyte-toiminnan **heikkouksien** osalta nousi yksittäisiä mainintoja siitä, että kunnan sisäinen hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyö oli notkahtanut hyvinvointialueuudistuksen myötä, koska aikaisemmin työtä on koordinoitu sosiaali- ja terveystoimi. Yksittäisissä kunnissa todettiin, että kunnan ylin johto käsittelee vain vähän tai satumanvaraisesti hyvinvointia ja terveyttä edistävää työtä kokouksissaan. Myös järjestöavustusten yhteensovittaminen hyvinvointialueen kanssa koettiin kunnissa epäonnistuneen.

Mahdollisuuksina kunnat näkivät vuoden 2024 alun, jolloin alueellisen hyvinvointisuunnitelman toimenpiteiden toteutus käynnistyy. Odotuksena oli, että alueellinen hyvinvointisuunnitelma loisi yhteistä rakennetta käytännön tason yhteistyölle. Kunnissa nähtiin mahdollisuutena myös se, että hyvinvointialue voisi tukea kuntien hyte-työtä osoittamal-

la asiantuntija-apua yksittäisiin hyte-työn osa-alueisiin (mm. ravitsemusneuvonta, elintapaohjaus, ehkäisevä päihdetyö jne.) Kunnat näkivät mahdollisuutena myös seutuyhteistyön kuntien oman hyte-työn tukena mm. yhteisten käytäntöjen ja tiedontuotannon teemoissa.

Uhkana kuntien hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työlle koettiin hyvinvointialueen pyrkimys ohjata kuntien hyvinvointityötä sivusta, ilman kahdensuuntaista vuoropuhelua. Useissa kunnissa koettiin, että hyvinvointialue delegoi omia tehtäviään kunnille erityisesti sellaisissa tapauksissa, joissa kyse ei ole suoraan sosiaalityöstä tai sairaanhoidosta vaan esimerkiksi kuntoutuksesta tai sosiaalisesta tuesta. Myös alueellisissa hyvinvointisuunnitelmissa kirjattujen hyte-tavoitteiden määrän koettiin olevan liian suuri.

Kuntien oman hyte-toiminnan osalta ensisijaisena **uhkana** nähtiin tiukka kuntatalous ja sen mahdolliset vaikutukset hyvinvointia ja terveyttä edistäviin palveluihin sekä yhdistysten avustamiseen. Kunnissa puhuttiin myös vuoden 2025 HYTE-kertoimeen liittyvästä rahoituksesta, joka pahimmillaan ohjaa kuntia epäterveeseen kilpailutilanteeseen hyvän yhteistyön sijaan. Hallitusohjelman osalta kuntien kokemat uhat omassa hyte-työssään liittyivät siihen, että valtionavustuksia leikataan merkittävästi, mikä uhkaa palvelujen kehittämistä sekä yhdistystoimijoiden toimintamahdollisuuksia.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työ on **organisoitu** kaupunkiseudun kunnissa eri tavoin. Suurimmassa osassa kuntia (6/8) hyte-työ on hallinnollisesti suoraan yhteydessä vapaa-ajan palveluihin. Näistä neljässä hyte- ja vapaa-ajanpalvelut ovat osa sivistystoimialaa, ja kahdessa kunnassa hyte- ja vapaa-aikapalvelut muodostavat oman toimialansa tai yksikkönsä. Kahdessa kunnassa hyte-työ sijoittuu konsernihallintoon erillään vapaa-ajanpalveluista sivistystoimialasta. Organisoitumisen todettiin olevan myös vielä kehittymässä.

Haastattelukierroksella kunnista on noussut esiin toiveita hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työn huomioimisesta seutuyhteistyössä. Vaihtoehtoina esitettiin seudun sivistyspalvelutyöryhmän täydentämistä hyte-asiantuntemuksella tai erillisen verkoston perustamista hyte-koordinaattoreille ja johdolle.

Johtopäätöksenä kuntakierroksesta ja sen jälkeen käydyistä keskusteluista on:

- Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tehtävä on vahvistunut kunnissa. Kunnat ovat organisoineet ja resursoineet toimintaa.
- Kuntien hyvinvointityössä on kaksi näkökulmaa: 1) kunnan oma hyte-työ sekä 2) kunnan ja hyvinvointialueen välinen yhteistyö.

- Seutuyhteistyöllä on tarkoituksenmukaista tukea kuntien omaa hyte-työtä ja erityisesti hyte-johtamisen tehtävää kuntien toimintamallien edelleen kehittämiseksi.
- Yhteistyön tavoitteena on 1) kuntien hyte-työn kehittäminen toisilta oppien ja edelläkävijöitä benchmarkaten sekä 2) verkostoituminen ja vaikuttaminen kansallisella tasolla.
- Yhteistyömallina on kaupunkiseudun kuntien hyte-johdon verkoston teematapaamiset muutaman kerran vuodessa.
- Yhteistyöllä voidaan tukea myös keskeisen hyte-tiedon kokoamista.

Hyvinvointipäällikkö Nordling selostaa asiaa kokouksessa.

8 § LVM:N RAIDEREFORMIHANKE

Seutuhallitus 24.1.2024
Päätösehdotus: Seutujohtaja Nurminen:

Seutuhallitus päättää

merkitä tiedoksi selostuksen LVM:n raidereformihankkeesta,

että kaupunkiseudun liikennejärjestelmätyöryhmä seuraa uudistuksen etenemistä ja valmistelee kuntajohtajakokoukselle ja seutuhallitukselle kaupunkiseudun kannanottoja uudistusta koskien ja

että kunnat varautuvat käsittelemään kannanottoja ja sitoutumistaan uudistukseen.

Päätös.

Liitteet: Raidereformi ja henkilöliikenteen raidemarkkinat ja palvelut Suomessa/selvitys/LVM.

Käsittelyvaiheet: KJK 12.1.

Perustelut: Liikennejärjestelmäpäällikkö Touru

Suomen hallitusohjelman mukaan ”Hallitus lisää tosiasiallista kilpailua raideliikennemarkkinalla ja helpottaa markkinoille pääsyä. Hallitus luo pitkän aikavälin näkymän kotimaan raideliikenteen kapasiteetin ja investointien lisäämiseksi. Toimivan kilpailuneutraalin markkinan edellytykset varmistetaan tarvittavilla selvityksillä, vaikutusarvioilla ja erikseen arvioitavilla toimenpiteillä. Henkilöjunaliikenteen kilpailua lisätään mahdollistamalla kunnille, kuntayhtymille ja alueille ostoliikenteen järjestäminen”.

Hallitusohjelman toimeenpanemiseksi LVM on käynnistänyt raidereformityön, jossa valmistaudutaan henkilöjunaliikenteen järjestämisen muutokseen vuonna 2030 mennessä.

Tampereen kaupunkiseudulla on tehty määrätietoista lähijunaliikenteen kehittämistyötä. Sen myötä kaupunkiseudun joukkoliikenneviranomaisen sekä seudun kuntayhtymän edustajat on kutsuttu osallistumaan LVM:n käynnistämän raidereformi-hankkeeseen liittyvän ”Henkilöliikenteen raidemarkkinat ja palvelut Suomessa” -selvityksen ohjausryhmään. Käynnistynyt selvitys liittyy raideliikenteen nykytilanteen analyysiin ja reformin lähtökohtien tunnistamiseen. Selvityksen ohjausryh-

mä Tampereen kaupunkiseudun ja HSL:n ja edustajien ohella valtion liikenteen hallinnon edustajista. Hanke on käynnistetty marraskuussa 2023. Työn osatehtävät on tarkoitus saava valmiiksi maaliskuussa 2024.

Henkilöliikenteen raidemarkkinat ja palvelut Suomessa -selvitys

Selvityksen tavoite ja sisältö on tiivistetysti seuraavasti:

Henkilöliikenteen raidemarkkinat ja palvelut Suomessa -työssä selvitetään henkilöjunaliikennemarkkinan nykytilannetta ja tulevaisuutta. Työ jakautuu nykytilan kuvaukseen, kysynnän ja tarjonnan analysointiin sekä erilaisiin vaihtoehtotarkasteluihin ja vaikutusten arviointiin. Työssä keskitytään erityisesti henkilöjunaliikenteen kysyntä-tarjontatekijöiden markkina- ja palvelulähtöiseen tarkasteluun.

Nykyiset henkilöjunaliikenteen palveluhankinnat päättyvät 2030-luvulle tultaessa. Alustavan aikataulun mukaan vuonna 2024 on linjattava henkilöjunaliikenteen tulevista markkinoista ja palveluista, jotta kilpailutamisvalmistelut ehditään tehdä ajoissa. Työssä rakennetaan tietopohjaa markkina- ja palvelulinjausten tekemiseksi.

Suomessa ei ole kokonaiskuvaa raideliikennemarkkinan yksityiskohdista ja palveluista tai näiden tulevaisuudesta. Tosiasiallisen kilpailun lisäämiseksi on tärkeää, että henkilöliikenteen markkinanäkymät ovat selkeät, pitkäjänteiset ja riittävän houkuttelevat uusille rautatieyrityksille.

Suomen raideliikennemarkkinat muodostuvat erilaisista palveluista, joissa liikkuva kalusto on keskeisin palvelujen määrää ja laatua määrittävä tekijä. Tällä perusteella markkinat jakautuvat alueelliseen junaliikenteeseen, muuhun raideliikenteeseen (raitiotie ja metro), yöjunaliikenteeseen ja IC-liikenteeseen. Alueellinen junaliikenne, raitiotie- ja metroliikenne sekä yöjunaliikenne edellyttävää käytännössä julkisia hankintoja ja julkista tukea toteutuakseen riittävässä laajuudessa.

Nyt käynnistyneessä selvityksessä toteutetaan samanaikaisesti kahta osatehtävää, joista toinen liittyy nykytilaan ja kehitysnäkymiin ja toinen markkinoiden kysyntäpotentiaalin määrittelyyn 2030-2040.

Raidereformi laajemmin

Liikenne- ja viestintäministeriön suunnitelmassa on viedä raidereformia eteenpäin vaiheittain.

1. Suomen palvelujen määrittäminen 2023-2024

”Analyysi, visio, hankesuunnitelma. Analysoidaan nykytilanne, luodaan visio tulevasta ja laaditaan hankkeelle suunnitelma. Hallitus

linjaa julkisesti hankittavat ja kilpailutettavat palvelut vuoden 2024 aikana”

2. Markkinanäkymä rautatieyrityksille 2024-2025

”Valmiuksien luominen. Laaditaan projektisuunnitelma. Tehdään tarvittavat vaikutusten arvioinnit. Tarvittaessa aloitetaan kalustoinvestoinnit. Aloitetaan markkinavuoropuhelu eli keskustelu mahdollisten kilpailuun osallistuvien yritysten kanssa.”

3. Markkinahinta palveluille 2026-2028

”Kilpailuttaminen. Kilpailutetaan valmistellut palvelukokonaisuudet. On todennäköistä, että kilpailutettavia kokonaisuuksia on useita ja ne kilpailutetaan vaiheittain.”

4. Siirtymäkausi 2028-2030

”Kilpailutusten tulos olisi selvillä ja valmistaudutaan toteuttamaan uusia palvelusopimuksia kilpailun voittaneiden yritysten kanssa.”

5. Käynnistäminen ja seuranta 2031-

”Voittaneet yritykset aloittavat henkilöjunaliikenteen järjestämisen (operoinnin). Seurataan palvelusopimusten toteutumista”

Tampereen kaupunkiseudun valmistautuminen

On todennäköistä, että LVM tulee lähiaikoina pyytämään kaupunkiseudulta osallistumista ja sitoutumista raidereformi-prosessiin.

Tampereen kaupunkiseudun toimijat ovat käynnissä olevan selvityksen yhteydessä viestineet liikenne- ja viestintäministeriölle, että seutujen kanssa on tärkeää käynnistää riittävä vuorovaikutus riittävän ajoissa, jotta seudut voivat sitoutua visioon, jonka pohjalta kilpailuttamista valmistellaan. Seuduilla tulee käydä poliittista keskustelua, koska vision toteuttaminen tulee hyvin suurella todennäköisyydellä edellyttämään myös alueiden osallistumista palvelutuottojen rahoitukseen.

Tampereen kaupunkiseudulla, missä lähijunaliikenteen edistämiseen on voimakas tahtotila, on keskeistä tiedostaa palvelujen tuottamiseen liittyvät potentiaaliset kustannukset. Tampereen kaupunkiseudun toimijat ovat käyneet keskustelua HSL:n kanssa junaliikenteeseen liittyvien kustannustekijöiden hahmottamiseksi hyödyntäen HSL:n kokemusta. Kaupunkiseudulla on myös seudun lähijunaliikenteeseen liittyviä tunnuslukuja sekä eri selvitysten yhteydessä tehtyjä tarkasteluja.

Tampereen kaupunkiseudun on perusteltua käydä keskustelua siitä, miten teemaan liittyvää seudullisen tietopohjan tuottamista, vuorovaikutusta ja päätöksentekoa organisoidaan valtion tietopyyntöjä, kannanottoja, sitoutumista ja vuorovaikutusta ajatellen.

Liikennejärjestelmäpäällikkö Touru selostaa asiaa kokouksessa.

9 § MAL5 (2024-2027) -SOPIMUSNEUVOTTELUT, TILANNEKATSAUS

Pekka Salmi poistui kokouksesta klo 11.40.

Pekka Salmi palasi kokoukseen klo12.03.

Seutuhallitus 24.1.2024

Päätösehdotus:

Seutujohtaja Nurminen:

Seutuhallitus päättää

merkitä neuvottelutilanteen tiedoksi ja

ohjeistaa jatkovalmistelua

että kuntajohtajakokous 2.2. voi hyväksyä valtio-osapuolelle annettavan vastauksen MAL-kauden 2024-2027 liikennehankkeiden priorisoinnista.

Päätös.

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Liitteet:

Neuvottelussa 11.1. valtio-osapuolen kanssa käsiteltävä MAL5-sopimusluonnos ja muu kokousmateriaali

Käsittelyvaiheet:

SH 21.6., KJK 22.9., SH 27.9.2023, KJK 6.10., SH 29.11., KJK 1.12., KJK 12.1., SH 24.1.

Perustelut:

Seutujohtaja Nurminen 16.1.2024

Tampereen kaupunkiseudun MAL5-sopimuksen valmistelu valtion kanssa käynnistyi syyskuussa. Sopimuksesta on neuvoteltu 9.10. ja 27.11.2023 ja 11.1.2024. Seuraavat neuvottelut on sovittu pidettäväksi 8.2 ja 11.3.

Seutuhallitus on määritellyt kaupunkiseudun lähtökohdat ja priorisoinut tarpeet MAL-sopimusneuvotteluihin vuosille 2024-2027. Lähtökohtana on tuore Rakennusuunnitelma 2040 + Vihreä metropolimme sekä seudulliset selvitykset maankäytön, asumisen ja liikenteen kehittämistä. Priorisointia on tehty erityisesti liikenteen teemoissa ja hankkeissa.

Sopimuksen tarkoitus:

Sopimus perustuu kaupunkiseutujen kuntien ja valtion yhteiseen tahtotilaan seutujen kehittämisestä pitkällä aikavälillä. Sopimuksella vahvistetaan myös kuntien keskinäistä yhteistyötä ja suunnittelu-yhteistyön

jatkuvuutta, kumppanuutta seudun kuntien ja valtion välillä sekä osapuolien sitoutumista seudun kehittämiseksi tarvittaviin toimenpiteisiin
Sopimuksen päätavoite:

MAL-sopimuksilla edistetään kestävästä yhdyskuntarakennetta ja liikennejärjestelmää sekä tarpeita vastaavaa asuntokaavoitusta ja -tuotantoa, jotka ovat keskeisiä kaupunkiseutujen kasvun edellytyksiä.
MAL-sopimuksissa huomioidaan liikennejärjestelmän digitalisaation kehittäminen sekä kaupunkiseutujen kasvun ja saavutettavuuden kannalta keskeiset infrastruktuuri- ja asuntotuotantoinvestoinnit.

Ehdotus sopimuksen rakenteeksi:

1. Seudullisen suunnittelun ja tiedon kehittäminen, joka sisältää

- MAL-suunnitteluyhteistyön jatkaminen
- Tietopohja, vuorovaikutuksen, vaikutusten arvioinnin ja seurannan kehittäminen
- Vaikuttavuuden seuranta ja tietopohjaista päätöksentekoa
- Liikennejärjestelmäsuunnittelun ja tietopohjan kehittäminen

2. Kestävä ja vähähiilinen liikennejärjestelmä

- Asumisen, työpaikkojen ja palvelujen sijoittuminen yhdyskuntarakennetta tiivistäen ja eheyttäen
- Joukkoliikenteen kehittäminen
- Kävelyn ja pyöräilyn edistäminen
- Liikenteen digitalisaatio
- Vaihtoehtoisten käyttövoimat ja jakeluinfra
- Euroopan laajuisen liikenneverkon ja kaupunkisolmukohtien kehittäminen
- Liikenneturvallisuus

3. Asumisen ja elinympäristön laatu

- Kaupunkiseudun kasvun edellyttämän asuntokaavoituksen ja -tuotannon edellytykset
- Asuntorakentamisen nopean kasvun edellytykset
- Segregaation ehkäiseminen
- ARA-tuotannon osalta ei edellytetä seudullisia asuntotuotantotavoitteita

4. Seudun elinvoimaisuus

- Seudun elinvoiman ja kasvun turvaaminen ja edellytysten varmistaminen

Valtio on käsitellyt MAL-sopimuksen taloudellista raamia talouspoliittisessa ministerivaliokunnassa. Raami on yhteinen seitsemälle MAL-sopimuseudulle. Raamin niukkuuteen viitaten valtion osapuoli on kehottanut kaupunkiseutua priorisoimaan hankkeita, pitäytymään MAL-ydinasioissa sekä juustohöyläämään hankkeiden kustannuksia. Priorisoinnissa valtio on korostanut myös hankkeiden toteutusvalmiutta ja vaikuttavuutta. Lisäksi on huomioitava hallitusohjelman kirjaukset valtion tukeman kohtuuhintaisen asumisen resurssien vähenemisestä.

Kaupunkiseudun neuvotteluryhmä on kokoontunut säännöllisesti ja ohjannut sopimusluonnoksen valmistelua. Sopimusluonnoksia on käsitelty myös seudun maankäytön ja asumisen työryhmässä sekä liikennejärjestelmätyöryhmässä sekä kuntajohtajakokouksessa. Sopimusluonnoksen tausta-aineistoksi on valmistunut liikennehankkeita kuvaavat MAL-hankekortit.

Seuraavaa kaupunkiseudun ja valtion yhteistä neuvottelua varten 8.2.2024 Tampereen seutua on pyydetty priorisoimaan liikennehankkeiden kokonaisuus MAL-kaudelle 2024-2027. Esitystä kolmesta skenaarista ja priorisointivaihtoehdosta valmistellaan kuntajohtajien kokoukseen 2.2.2024.

Seutujohtaja antaa tilannekatsauksen neuvottelutilanteesta.

Tapani Touru selosti asiaa kokouksessa.

Kaisu Kuusela oli kutsuttuna läsnä kokouksessa.

10 § RAKENNESUUNNITELMAEHDOTUKSEN 2040 + HYVÄKSYMINEN KUNNISSA

Päätösehdotus: **Seutuhallitus 24.1.2024**
Seutujohtaja Nurminen:

Seutuhallitus päättää

merkitä tiedoksi Rakennesuunnitelmaehdotuksen 2040 + päätökset kuntien valtuustoissa ja

todeta kaupunkiseudun kuntien hyväksyneen yksimielisesti ehdotuksen.

Päätös: Päätösehdotus hyväksyttiin.

Käsittelyvaiheet:

Liitteet: Koonti valtuustojen päätöksistä.

Perustelut: Seutujohtaja Nurminen:

Seutuhallitus lähetti Rakennesuunnitelman 2040+ kuntiin hyväksyttäväksi kokouksessaan 25.10.2023.

Kunnat ovat hyväksyneet Rakennesuunnitelman seuraavasti:

Kangasalan kaupunginvaltuusto 11.12.2023 §109
Lempäälän kunnanvaltuusto 22.11.2023 §101
Nokian kaupunginvaltuusto 11.12.2023 §92
Oriveden kaupunginvaltuusto 27.11.2023 §78
Pirkkalan kunnanvaltuusto 11.12.2023 §97
Tampereen kaupunginvaltuusto 18.12.2023 §194
Ylöjärven kaupunginvaltuusto 11.12.2023 §112
Vesilahden kunnanvaltuusto 11.12.2023 §4

11 § SEUTUJOHTAJAN PÄÄTÖSPÖYTÄKIRJAT

Päätösehdotus:	Seutuhallitus 24.1.2024 Seutuhallituksen puheenjohtaja Kummola: Seutuhallitus päättää merkitä tiedoksi seutujohtajan tekemät päätökset 13.12.2023-16.1.2024 ja että päätöksiä ei oteta seutuhallituksen käsiteltäviksi.
Päätös:	Päätösehdotus hyväksyttiin.
Käsittelyvaiheet:	
Liitteet:	Koonti seutujohtajan päätöksistä.
Perustelut:	Seutusihteeri Pohjonen Kuntalain 92 §:n sisältyvät määräykset viranhaltijapäätösten ottamisesta seutuhallituksen käsiteltäväksi. Kuntayhtymän hallintosäännössä on tarkempia määräyksiä asioista, joista seutujohtaja päättää. Lisäksi seutuhallitus voi päätöksellään delegoida päätöksenteon asiassa seutujohtajalle. Seutuhallitukselle esitetään seutujohtajan päätöspöytäkirjat asioiden mahdollista käsiteltäväksi ottamista varten. Pöytäkirjat ovat luettavissa ennen kokousta seututoimistolla.
Tiedoksi. Lisätietoja.	seutusihteeri Juhani Pohjonen puh. 040 587 8557, etunimi.sukunimi@tamperenseutu.fi

12 § SEURAAVAT KOKOUKSET

Kokouspäivät vuodelle 2024

Kokoukset keskiviikkoisin klo 10.00-12.00. Kokouksen jälkeen on mahdollisuus lounasruokailuun ravintola Tampellassa.

24.1., 6.3., 27.3., 24.4., 29.5., 19.6.

Seutupäivä 5.6.2024

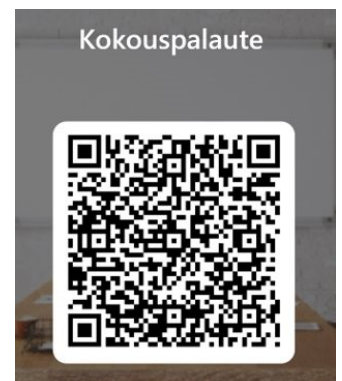
Heinäkuussa ei kokousta.

28.8., 25.9., 30.10., 27.11., 18.12.

13 § MUUT ASIAT

Osana toiminnan kehittämistä kuntayhtymä kokoaa palautetta keskeisten toimijoiden kokouksista. Palutteen voi antaa linkissä:
<https://forms.office.com/e/Sb78TEicTK>

tai lukemalla mobiililaitteella QR-koodin:

14 § KOKOUKSEN PÄÄTTÄMINEN

Puheenjohtaja Kummola päätti kokouksen klo 12.08.

SIGNATURES**ALLEKIRJOITUKSET****UNDERSKRIFTER****SIGNATURER****UNDERSKRIFTER**

This documents contains 23 pages before this page

Tämä asiakirja sisältää 23 sivua ennen tätä sivua

Detta dokument innehåller 23 sidor före denna sida

Dokumentet inneholder 23 sider før denne siden

Dette dokument indeholder 23 sider før denne side

authority to sign

asemavaltuus

ställningsfullmakt

autoritet til å signere

myndighed til at underskrive

representative

nimenkirjoitusoikeus

firmiteckningsrätt

representant

repræsentant

custodial

huoltaja/edunvalvoja

förvaltare

foresatte/verge

frihedsberøvende